

Локализација пакета OpenOffice.org на српски језик

31. јул 2008.

<http://sr.openoffice.org>

Садржај

1. Увод.....	2
2. Циљ локализације.....	2
3. Писмо.....	2
4. Правописна правила.....	2
4.1. Цртице.....	2
4.2. Наводници.....	2
4.3. Узвици.....	3
4.4. Велико слово.....	3
4.5. Акценти.....	3
4.6. Три тачке.....	3
4.7. Писање бројева.....	3
4.8. Латинична локализација.....	3
5. Стилска правила.....	3
5.1. Слобода у превођењу.....	3
5.2. Лично и активно.....	4
5.3. Формалност у обраћању.....	4
5.4. Императив.....	4
5.5. Лице обраћања.....	4
5.6. Заменице.....	4
5.7. Терминологија.....	4
5.8. Ред речи.....	5
5.9. Превођење назива програма.....	5
5.10. Скраћенице.....	6
5.11. Спискови.....	6
5.12. Симболи.....	6
5.13. Непознати број или род.....	6
5.14. Двострука негација.....	7
5.15. Аналитичке конструкције.....	7
5.16. Пречице са тастатуре.....	7
6. Типографија.....	7
6.1. Раздвајање пасуса.....	7
7. Правила за транскрипцију.....	7
8. Правопис и граматика.....	7
9. Технички аспекти локализације.....	8
9.1. Процес рада.....	8
9.2. Дописна листа.....	8
9.3. Пријава грешака.....	8
9.4. Радни простор.....	8
9.5. Заглавље ПО датотеке.....	8
9.6. Ставке превода и ознаке.....	9
9.7. Облици за множину.....	9
9.8. Пресловљавање на латиницу.....	10
9.9. Шта не преводити.....	10
9.10. Преводилачка меморија.....	10
9.11. Грешке при куцању.....	10
9.12. Још неке корисне алатке.....	10
9.13. Проналажење честих грешака.....	11
9.14. Проналажење разлика: diff и wdiff.....	11
10. Литература.....	11
11. Дневник измена.....	12

Copyright (c) 2008 sr.openoffice.org

Permission is granted to copy, distribute and/or modify this document under the terms of the GNU Free Documentation License, Version 1.2 or any later version published by the Free Software Foundation; with no Invariant Sections, no Front-Cover Texts, and no Back-Cover Texts. A copy of the license is included in the section entitled "GNU Free Documentation License".

1. Увод

У овом документу су изнесене препоруке и савети намењени преводиоцима. Документ служи да олакша посао, а не да обесхрабри потенцијалне преводиоце. Пажња је посвећена језичко-стилским смерницама али и техничкој основи за локализацију, процесу рада и начину коришћења алата.

Локализација канцеларијског пакета *OpenOffice.org* на српски језик је групни подухват и сви људи добре воље су добродошли да помогну у превођењу.

Важеће издање овог документа доступно је на веб странама пројекта.

2. Циљ локализације

Ова локализација канцеларијског пакета *OpenOffice.org* намењена је корисницима који желе да рачунар користе на српском језику.

Циљ је пренети у српски језик и културу оне асоцијације које кориснику нелокализованог окружења, са разумевањем енглеског језика попут матерњег, омогућавају да повеже концепте са онима ван света рачунарства. На овај начин се снижава препрека за разумевање рачунарских технологија, олакшава образовање и повећава ефикасност корисника локализованог окружења.

Циљ није наметање локализације садашњим корисницима нелокализованог софтвера већ је превасходно намењена новим корисницима, али и онима који желе да уложе додатно време за привикавање на локализовани софтвер.

3. Писмо

Основно писмо које се користи за спровођење локализације је ћирилица. Тада је пресловљавање у латиницу могуће уз мање труда него у обрнутом смеру (примери: конјугасија–конјугација, а не коњугација; *nađživeti*–нађживети, а не нацивети).

Текст који треба да остане непромењен, попут имена датотека или адреса на вебу, неће правити проблеме јер остаје писан латиницом, и при пресловљавању не долази до промене.

4. Правописна правила

4.1. Цртице

У српском језику у употреби је црта (ен-црта, тј. „-“, знак U+2013) и цртица. Црта служи за интерпункцију у реченици. Пише се са размаком када су чланови у опозицији (нпр. *изгубљено – нађено*), а без размака када се односи на повезаност и сарадњу (нпр. *влада Цветковић–Мачек*) или просторне и временске релације и интервале (нпр. *Дунав–Тиса–Дунав, 5–7*), осим ако је неки од чланова вишечлан (нпр. *правац Суботица – Нови Сад* или *10. мај 2008 – 15. мај 2008*) када се пише са размаком.

Црта праћена размаком служи и за обележавање ставки у листи.

Цртица има лексичку функцију. Користи се код полусложеница, за падежне наставке, поделу на слоге и сл.

4.2. Наводници

Српски језик разликује две врсте наводника. Једни су „прави“ наводници (знакови U+201E и U+201C, а као затворени може се користити и ”, знак U+201D) и користе се увек за прве наводнике, а други су 'полунаводници' (знак U+2019), и користе се за угњежене наводнике. Практично, то значи да свака појава знака „" у преведеном тексту представља грешку као и да поменуте друге наводнике није потребно претходити знаком „\“ (обрнута коса црта).

4.3. Узвици

Употреба узвичних реченица у сучељу и документацији програма не препоручује се јер најчешће не одговара тону обраћања кориснику у српском. Намеће се да је употребом речци и различитих облика могуће постићи финију градуалност између неутралног и експресивног обраћања, па тиме и одабрати облик који боље одговара контексту.

Постоје изузеци када се контекст узвика поклапа, попут порука у забавним програмима и програмима намењених деци и тада не треба избегавати коришћење узвика.

4.4. Велико слово

При преводу треба поштовати правила за писање великог почетног слова по правопису српског језика. Енглески језик често користи велико почетно слово у насловима и за истицање кључних речи у реченици, што у српском језику није допуштено.

Такође, ако се реч не пише великим словом, а не ради се о почетку реченице, порука треба да почиње малим словом. Зато поруку „Special Character“ треба превести као „посебан знак“, а не „Посебан Знак“ или „Посебан знак“.

У менијима се почетком реченице сматра корена ставка, као и свака ставка у дубини која прекида реченицу. (нпр. „Уметни > слику > из датотеке“, али и „Алат > Постави језик > за изабрано“).

Имена дана у недељи и месеци пишу се малим словом.

4.5. Акценти

Од акценатских ознака треба користити само генитивски знак изнад вокала *a* (*â*), јер понекад није могуће одредити да ли је именица у једнини или множини. Генитивски знак се ставља за означавање множине. Пример: *рачунар без (једног) програма : рачунар без (више) програмâ*.

Овај знак може да се користи и за уклањање вишезначности и у случају узастопних хомографа (речи које се исто пишу, а различито изговарају), где се знак користи у речи са дужим акцентом. Пример: *Ја сам сâм*.

4.6. Три тачке

За писање три тачке треба користити посебан знак „...“ (знак U+2026) кад год је то технички могуће.

4.7. Писање бројева

Мањи бројеви се пишу словима, нпр. „Три човека“, а не „3 човека“. Сепаратор за хиљаде је тачка, а децимална места се одвајају запетом.

4.8. Латинична локализација

Правопис захтева измену писања наставака за облик на речи које задржавају изворну графију. Ђирилицом је исправно писати „OpenOffice.org-у“, али латиницом је исправно „OpenOffice.orgu“, без цртице.

Ако желите да избегнете стављање стране речи у падеж, можете се послужити неким модификатором, тј. појмом који описује његову природу, нпр. *програм, компанија, страница*, итд.

5. Стилска правила

5.1. Слобода у превођењу

Преводилац првенствено треба да води рачуна о томе да ли преведени текст звучи природно. Због тога, слободно се могу заменити примери који боље функционишу у српском, скратити предуге реченице или више кратких спојити у једну. Треба превести суштину реченице, а не мењати реч за реч. Ред речи у српском је много слободнији него у енглеском, па то треба и искористити.

5.2. Лично и активно

Хардвер и софтвер су персонификовани и могу преузети улогу субјекта или објекта, те њихово обраћање кориснику треба преводити лично и активно (нпр. „File not found“ превести као „Не могу да пронађем датотеку“).

Оваквом конструкцијом корисник има утисак активне комуникације и саме поруке бивају јасно протумачене. Обавештења пружа програм па је прецизније и схватљивије да баш он то јавља.

Ако је локализовано име програма у женском роду (нпр „Еволуција“), поруке које се саопштавају кориснику треба тако и локализовати („Нисам могла да пронађем датотеку“).

Када није могуће направити разлику на том нивоу, мора се прибећи пасиву као једином решењу: „Датотека није пронађена“.

5.3. Формалност у обраћању

Оно што се сматра учтивим изражавањем зависи од културе језика, а исто важи и за ниво формалности. Увек се треба запитати колико неко упутство звучи природно. У енглеском се више инсистира на изражавању учтивости, па је треба унеколико умањити при превођењу на српски.

Нпр. енглеско „Please, wait“ треба превести као „сачекајте“, а не „молим, сачекајте“.

5.4. Императив

Када корисник треба да направи избор, и акција се одмах обавља, онда је то наредба коју корисник издаје програму, те за локализацију треба користити заповедни облик свршених глагола (нпр. „Прикажи упозорење“). Сваку опцију која изазива промену на екрану или у понашању програма треба тумачити као наредбу корисника програму.

Ако избор утиче на понашање програма у будућности, треба користити императив несвршених глагола (нпр. „Приказуј упозорења“).

5.5. Лице обраћања

Рачунар и програми се кориснику у тексту поред команди у сучељу као и у документацији обраћају мање формалним обликом персирања, попут другог лица множине, а без великог „Ви“, „Вама“, „Ваше“ и слично.

Изузетак је онај забаван и образовни софтвер, као и помоћни софтвер који стилем обраћања жели да буде „другар“ или „колега“ кориснику, када треба користити директно обраћање без персирања. У том случају треба посебно водити рачуна о родној равноправности.

5.6. Заменице

У српском језику глаголи имају личне наставке, па није неопходно употребљавати личну заменицу. Треба је изоставити кад год је могуће.

У енглеском се много више користе заменице *ти, ви, твој, ваш*; не треба увек преводити личну и присвојну заменицу.

5.7. Терминологија

Непостојање стандардизоване рачунарске терминологије је највећи проблем при локализацији. Српско-енглески појмовник за пакет OpenOffice.org постоји али тренутно није усаглашен, те је најбоље решење коришћење преводилачке меморије начињене од досадашњег превода. Без обзира на то што је неки термин проблематичан, треба га се доследно придржавати.

На дописној листи пројекта може се отворити дискусија о било ком термину, али у локализацији се ради доследности мора користити досадашње решење.

При одлучивању треба водити рачуна о потенцијалу речи за стварање нових облика, изговорљивости, преносу асоцијативности термина на концепт у српски језик, сличним примерима у другим језицима. Нарочито треба водити рачуна да не дође до сударања са

другим терминима уколико они у енглеском језику представљају различити концепт.

Сличност терминологије са изворном енглеском није један од захтева.

Изабрана терминологија корисницима који је науче, треба да буде подједнако употребљива како при првим корацима тако и када израсту у професионалне рачунарције. При усвајању терминологије не сме доћи до поједностављивања значења.

Неки од корисних ресурса:

http://recnik.prevod.org	речник рачунарских термина који користе пројекти локализације Гнома и КДЕ-а на српски језик
http://www.mk.co.yu/pub/rmk	речник издавачке куће „Микро књига“
http://www.kombib.co.yu/recnik.php?r=A	речник издавачке куће „Компјутерска библиотека“
http://www.vokabular.org	речник страних речи и израза
http://open-tran.eu	преводиачке меморије, Гном и КДЕ
http://www.microsoft.com/globaldev/tools/MILSGlossary.msp	терминологија коју користи компанија <i>Microsoft</i> за локализацију својих производа
https://g11nportal.sun.com/sungloss	терминологија компаније <i>Sun</i>
http://www.sensagent.com	речник заснован на пројекту <i>WordNet</i>

Треба имати у виду да ови предлози нису предлози референтних установа, те сама чињеница да се предлог налази у неком списку не значи да тај предлог и треба бити усвојен, нарочито ако нису испуњени претходно поменути критеријуми.

Уколико термин не постоји у досадашњем преводу, препоручује се коришћење преводиачке меморије из Гнома и речника на prevod.org. Ако ни ту не постоји већ понуђено решење, треба отворити расправу на дописној листи пројекта.

На српској Википедији има доста активности поводом терминологије, па и то може бити један од ресурса.

5.8. Ред речи

Опис па име

Ред речи у српском језику је опис, па име, док је у енглеском име па опис. Пишемо „кликни на дугме ‚Одустани‘“, а не „кликни на ‚Одустани‘ дугме“ баш као и „скуп алатки ГНУ геттекст“, а не „ГНУ Геттекст скуп алатки“.

Енклитика

Када се енклитика, кратка ненаглашена реч као што су „је“, „се“, „га“, и др. раздвоји дужим реченичним делом од оног на који се најпре односи (рецимо прилошком одредбом, апозицијом, заградама), ставља се после наглашеног дела. На пример, пишемо „Локализација је намењена...“, али „Локализација слободног канцеларијског пакета OpenOffice.org намењена је...“.

5.9. Превођење назива програма

Аутор програма је име пажљиво бирао како би оно игром речи асоцирало на функцију коју програм обавља или окружење у коме је настао, те било лакше за памћење. Аутор претпоставља да корисници име могу да разумеју, иначе би се програми звали попут „\$"#%324%#“.

Корисник који разуме енглески лако усваја назив програма и може наредни пут без лутања да обави посао. Корисник који не разуме енглески језик, назив мора научити напамет, без икаквог разумевања.

Како се у графичком сучељу програм бира из листе, нема техничке препреке да се називи не локализују која би нарушила употребљивост.

Ако не постоји предлог за локализовано име, као решење се прихвата транскрипција

ћирилицом, односно остављање у оригиналу латиницом.

У одељку „О програму“ или корисничкој документацији треба да стоји и назив програма у оригиналу.

За локализоване називе програма из пакета OpenOffice.org користе се термини: „Пи-сац“, „Рачун“, „Презентација“, „Базе“, „Цртеж“ и „Математика“. Назив пакета OpenOffice.org представља ознаку ресурса (адресу на вебу) па се не преводи, и задржава се у изворној графици.

5.10. Скраћенице

У примерима ван света рачунарства има скраћеница које су настале од локализованих појмова из изворне скраћенице (нпр. ММФ, ОЕБС) али и усвајања пресловљене скраћенице (нпр. УНЕСКО). Наравно, најбоље решење је узети значење за пресловљену скраћеницу (нпр. Уједињене нације, УН) што најчешће није могуће.

У рачунарству, додатни проблем је што се неке скраћенице понекад морају писати управо латиницом (HTTP, HTTPS и остали протоколи у деловима адресе локације).

Нестандардне скраћенице треба избегавати када год је могуће значење дочарати описно. Када то није могуће без изостављања смисла, уколико се појављује самостално, скраћеницу на ћирилици треба пресловити, док је на латиници треба оставити исписану у изворној графици.

Применом ових правила, корисник не може доћи у забуну да ли је „СЕТ“ већ написано ћирилицом или је то заправо „ЦЕТ“ написано латиницом.

Уколико се скраћеница појављује у групи са другим скраћеницама (у виду списка или сл.), треба их задржати у изворној графици.

Када се скраћенице користе као део адресе или назива датотеке (попут ознаке врсте датотеке), треба задржати изворну графицију.

5.11. Спискови

При прављењу спискова свака теза мора да одговара претходном делу реченице. Не треба користити велико слово, као што је то у енглеском (осим ако су тезе у виду целих реченица).

Запета се никако не користи испред последње јединице при набрајању ако испред ње стоји *и* (на супрот енглеском правопису).

5.12. Символи

Стандардне ознаке променљивих, ознаке координатних оса, мерних јединица као и слова грчког алфабета задржавају се у изворној графици.

Ознаке мерних јединица пишу се иза нумеричких вредности остављајући непреламајући размак (знак U+00A0) између. Размак се не оставља испред јединица за угао: степен, минута и секунда.

У српском се никад не користи *амперсанд* (знак &), већ га треба заменити са *и*.

5.13. Непознати број или род

Често треба превести реченицу која укључује различити број, род који ће бити познат тек при извршавању програма. На пример „%d files“ или „On %s, %s wrote:“.

Први проблем је решив облицима множине који омогућавају различити превод за различите опсеге вредности броја у поруци.

Када порука није обележена исправно, па није могуће користити облике множине, она се понекад може променити да гласи „Датотека: %d“ или се одредити за генитив множине („7 датотека“). Истовремено, ауторима програма треба пријавити грешку.

У процесу локализације OpenOffice.org облици множине нису доступни, али се у сучељу избегавају поруке које садрже променљиви број. У случају појаве такве поруке, треба је пријавити као грешку и прибећи већ описаном решењу.

Други проблем је решив употребом глаголских облика без разлика у роду, нпр. инфинитив или презент.

Облик „написао/ла“ треба избегавати.

5.14. Двострука негација

У српском језику се користи двострука негација, док енглески познаје само једну.

Пример: **уметнути пример!**

5.15. Аналитичке конструкције

Енглеске синтагме које се састоје од низа именица треба преводити грађењем придева или стављањем именица у друге падеже. (нпр. „Sound file“ преводимо као „звучна датотека“).

Постоје случајеви када је аналитичка конструкција, најчешће заједно са англицизмом, већ устаљена у језику (нпр. интернет технологије, а не интернетске технологије) и тада је треба задржати као термин.

5.16. Пречице са тастатуре

Пречице које се позивају комбинацијама CTRL+слово није могуће превести, а задатак графичког окружења је да омогући унос слова ћирилице уместо слова латинице.

Пречице које се позивају комбинацијама ALT+слово могуће је локализовати, и при локализацији слово које активира пречицу треба пренети на нову носећу реч јер је дугорочна употребљивост на тај начин већа. (нпр. „~File“ у „~Датотека“).

Не сме се догодити сукоб пречица унутар истог екрана, већ неку пречицу треба пренети на водеће слово неке друге речи у ставци или на неко друго слово унутар речи.

6. Типографија

6.1. Раздвајање пасуса

Традиционално, у српском језику се користи „француски“ стил, тј. увучени први ред, без прореда. Насупрот њему је амерички стил (без увученог првог реда, са проредом).

Када год је у преводу могуће, треба користити француски стил. При томе, треба избегавати мешање ова два стила у истом тексту.

7. Правила за транскрипцију

8. Правопис и граматика

Од штампаних издања, **Правопис Матице српске**, „Речник језичких недоумица“ Ивана Клајна и „Српски језички приручник“ групе аутора.

На вебу, правопис и граматику српског језика, као и још неке корисне ресурсе је могуће пронаћи на:

<http://www.vokabular.org/gramatika/doku.php>

<http://www.vokabular.org/pravopis/doku.php>

<http://www.vokabular.org/nedoumice/doku.php>

<http://www.vokabular.org/literatura/doku.php>

Форум Вокабулара (<http://www.vokabular.org/forum>) добро је посећен па се и тамо може потражити помоћ.

Постоји и група „Правописна питања“ на страницама српске Википедије на адреси http://sr.wikipedia.org/wiki/Википедија:Трг/Правописна_питања.

9. Технички аспекти локализације

9.1. Процес рада

Процес локализација је заснован на збиркама порука у формату ПО, употребом скупа алатки ГНУ Геттекст. Освежавање шаблона и претварање у финални СДФ формат датотеке са свим порукама за превод се обавља пре и након процеса локализације. Збирка порука је текстуална датотека у УТФ-8 кодном распореду и свака се састоји од коментара пред заглавље, заглавља, порука за превод и превода застарелих порука које више нису у употреби.

9.2. Дописна листа

Рад на пројекту се организује преко дописне листе `dev@sr.openoffice.org` која је јавна и на коју се сви заинтересовани могу пријавити. За пријаву на листу потребно је послати поруку на `dev-subscribe@sr.openoffice.org`. Архива листе је јавно доступна на вебу, на адреси `http://sr.openoffice.org/servlets/SummarizeList?listName=dev`.

9.3. Пријава грешака

Јавна инсталација система за пријаву грешака „Бубаждаја“ доступна је на веб адреси `http://ooo.matf.bg.ac.yu/bugzilla`. Свако може пријавити нове „бубице“, учествовати у конструктивној дискусији или из радозналости прегледати до сада пријављене пропусте.

9.4. Радни простор

Веб странице пројекта су доступне на адреси `http://ooo.matf.bg.ac.yu`. Радни простор је организован унутар система за управљање верзијама Субверзија (Subversion), и јавно је доступан за читање. Наредба за преузимање изворних збирки порука у ПО формату са преводом сучеља из текуће радне гране је:

```
svn checkout http://ooo.matf.bg.ac.yu/svn/ui/trunk ui
```

Преглед радног простора је доступан и преко веба на `http://ooo.matf.bg.ac.yu/viewvc`.

За упис измена на радни простор потребан је налог на серверу, који се као привилегија даје уходаним учесницима на пројекту. Отварање нових налога се може захтевати преко дописне листе, а до отварања налога преводе је могуће доставити пријављивањем нове „бубице“ на Бубаждаји и слањем ПО датотеке као прилога.

Са налогом, радни простор је могуће преузети наредбом:

```
svn checkout svn+ssh://ooo@ooo.matf.bg.ac.yu/home/ooo/svn/ui/trunk ui
```

Након измена, треба допунити ChangeLog дневник и затим послати измене назад, извршавањем наредбе `svn commit` унутар директоријума са радним простором.

9.5. Заглавље ПО датотеке

Заглавље садржи основне податке о томе ко је превео, када је то урадио, и на шта се превод односи. Такође, заглавље омогућава да се установе одговарајући облици за множину.

```
"Project-Id-Version: Openoffice.org 2.4\n"  
"POT-Creation-Date: 2008-01-22 19:52+0200\n"  
"PO-Revision-Date: 2008-01-22 19:52+0200\n"  
"Last-Translator: Име преводиоца <адреса е-поште>\n"  
"Language-Team: Serbian (sr) <dev@sr.openoffice.org>\n"  
"MIME-Version: 1.0\n"  
"Content-Type: text/plain; charset=UTF-8\n"  
"Content-Transfer-Encoding: 8bit\n"  
"Plural-Forms: nplurals=4;
```

```
bplural=n==1? 3 : n%10==1 && n%100!=11 ? 0 : n%10>=2 && n%10<=4 && (n%100<10 || n%100>=20) ? 1 : 2;\n"
"X-Accelerator-Marker: ~\n"
```

9.6. Ставке превода и ознаке

Једна ставка превода у ПО датотеци изгледа овако:

```
РАЗМАЦИ
# ПРИМЕДБЕ-ПРЕВОДИОЦА
#. АУТОМАТСКЕ-ПРИМЕДБЕ
#: РЕФЕРЕНЦЕ...
#, ОЗНАКЕ...
msgid ИЗВОРНИ-ТЕКСТ
msgstr ПРЕВЕДЕНИ-ТЕКСТ
```

Две ставке се уобичајено раздвајају помоћу једне празне линије, али количина и присуство размака је произвољно. Након размака се убацују примедбе, од којих постоје две врсте. Прва врста примедби, примедбе преводиоца, су оне које почињу знаком „#” и након њих следи размак, а друга врста примедби су аутоматске примедбе и почињу знаком „#”, а иза њега одмах следи знак који није размак. Обе врсте примедби су необавезне.

Затим, у ставци се налази непреведени текст и преведени текст. Они се наводе помоћу аски наводника („”), и уз употребу нарочитих наредби изграђених помоћу „\” знака.

Примедбе које почињу са „#,” су нарочите по томе што их програми који обрађују ПО датотеке неће занемарити. Ту се налазе ознаке за нејасан превод („fuzzy”), које убацује програм *msgmerge* или преводилац зато што није сигуран да је превод прикладан.

9.7. Облици за множину

Када се користе облици за множину, што је обавезно за превод на српски језик, тада се ставка ПО датотеке делимично разликује:

```
РАЗМАЦИ
# ПРИМЕДБЕ-ПРЕВОДИОЦА
#. АУТОМАТСКЕ-ПРИМЕДБЕ
#: РЕФЕРЕНЦЕ...
#, ОЗНАКЕ...
msgid НЕПРЕВЕДЕНИ-ТЕКСТ-ЗА-ЈЕДНИНУ
msgid_plural НЕПРЕВЕДЕНИ-ТЕКСТ-ЗА-МНОЖИНУ
msgstr[0] ПРЕВЕДЕНИ-ТЕКСТ-СЛУЧАЈ-0
...
msgstr[N] ПРЕВЕДЕНИ-ТЕКСТ-СЛУЧАЈ-N
```

У српском језику, можемо имати превод:

```
#, c-format
msgid "%u folder selected"
msgid_plural "%u folders selected"
msgstr[0] "Одабрана је %u фасцикла"
msgstr[1] "Одабране су %u фасцикле"
msgstr[2] "Одабрано је %u фасцикли"
msgstr[3] "Одабрана %0u фасцикла"
```

Ово би дало, у зависности од броја, следеће поруке, нпр.:

- Одабране су 4 фасцикле
- Одабрано је 11 фасцикли
- Одабрано је 14 фасцикли
- Одабрана је 21 фасцикла
- Одабрана фасцикла

Значи, индекс 0 се користи за бројеве којима је последња цифра 1, а нису 1 или 11. Индекс 1 за бројеве који се завршавају са 2-4, а претпоследња цифра им није 1. Индекс 3 за случај јединице када се број може изоставити, и индекс 2 за све остале.

9.8. Пресловљавање на латиницу

Поред аутоматског пресловљавања, треба разликовати посебне случајеве да би локализација била у складу са правилом 4.8 овог приручника. Скраћенице треба променити на изворну графију, у складу са 5.10. Термин „азбучни“ треба заменити термином „абecedни“.

Када год је потребно избећи аутоматско пресловљавање, већ навести различите преводе за локализацију на ћирилицу и локализацију на латиницу у преводу треба користити следећу синтаксу:

```
msgid "Alphabetical sorting"
msgstr "поређано ~@/азбучно/abecedno/"

msgid "Export as XML"
msgstr "извези као ~@/ИксМЛ/XML/"
```

При изради СДФ датотека са преводима, додатном обрадом се задржава само исправан облик за свако писмо.

9.9. Шта не преводити

Називе променљивих, функције, убацити текст

9.10. Преводилачка меморија

Преводилачка меморија представља збирку порука које се могу користити за аутоматизацију локализације ако се исте поруке касније понове, а коришћењем се повећава уједначеност превода. Добијање корпуса речи из постојећих ПО датотека постиже се наредбом *msgcat* коришћењем следеће синтаксе:

```
msgcat -o <излазна-меморија.по> <датотека1.по> <датотека2.по>
```

За аутоматски превод порука које се поклапају може се користити наредба *msgmerge*, док се за тражење ранијих превода термина може користити наредба *msggrep*.

9.11. Грешке при куцању

Грешке при куцању нису пожељне у локализацији, те је обавезно превод пропустити кроз ГНУ аспел пре слања:

```
msgexec aspell list --encoding=UTF-8 \
--variety=cyrl <име-датотеке.по> out.по.err
```

Ова команда ће све непрепознате речи издвојити у датотеку *out.по.err*. Подршку за српски језик у програму ГНУ аспел могуће је инсталирати кроз систем пакета дистрибуције или директно са веб места <http://srpski.org/aspell/>.

9.12. Још неке корисне алатке

За основну проверу ПО датотеке и добијање статистике (колико има преведених, нејасних и непреведених порука у њој) користи се наредба *msgfmt*:

```
msgfmt -cv -o /dev/null <име-датотеке.по>
```

Алат *pology* такође садржи корисне алатке и може се преузети Субверзијом из КДЕ складишта и затим ставити у погон поставком променљивих у окружењу:

```
svn co svn://anonsvn.kde.org/home/kde/trunk/l10n-kde4/scripts/pology
export PYTHONPATH=$PWD/pology:$PYTHONPATH
```

```
export PATH=$PWD/pology:$PATH
```

Детаљну статистику о преводу је онда могуће добити командом:

```
posieve.py normctx-000,stats <директоријум> -sdetail -sincomplete
```

9.13. Проналажење честих грешака

Алатка `pofilter` из пакета `translate-toolkit` (доступан на <http://translate.sourceforge.net>) над преводом изводи серију тестова и указује на честе грешке као што је погрешна интерпункција, превод назива променљивих, и слично. При раду са алатком `pofilter` неопходна је и `romerge` за спајање исправљених грешака назад у превод.

По извршавању, из стабла `OpenOffice.org` превода (директоријум `ui`) програм извлачи ново стабло (директоријум `ui-check`) са ПО датотекама које садрже само по тестовима не-исправне преводе, уз коментар који то тест није прошао:

```
pofilter --openoffice --language=sr --excludefilter=simplecaps \  
--excludefilter=accelerators --excludefilter=doublequoting \  
--excludefilter=simpleplurals --excludefilter=singlequoting \  
--excludefilter=validchars --excludefilter=acronyms \  
ui ui-check
```

После исправљања грешака у `ui-check`, програмом `romerge` се промене могу спојити назад:

```
romerge -t ui -i ui-check -o ui
```

Боље је међутим користити `Пологију` пошто ће она само пренети измене, без промене заглавља ПО датотеке, што је zgodније за слање у радно складиште `Субверзије`:

```
posieve.py merge_corr_tree.py ui -spathdelta:ui:ui-check
```

9.14. Проналажење разлика: `diff` и `wdiff`

Корисне алатке за проналажење разлика су `diff` и `wdiff`. Други је нарочито користан при проналажењу разлика између претходног и новог садржаја поља `msgid` када је превод због промене означен као нејасан јер проналази разлике на нивоу речи.

10. Литература

[Убацили текст](#)

11. Дневник измена

31. јул 2008. Душица Божовић <dusica.bozovic@gmail.com>
Правописне, граматичке и стилске исправке
29. мај 2008. Александар Урошевић <urke.kg@gmail.com>
Исправљање грешака у куцању.
29. мај 2008. Горан Ракић <grakic@devbase.net>
Измене у 5.5, спајање неких одељака и реорганизација текста.
10. мај 2008. Душица Божовић <dusica.bozovic@gmail.com>
Допуна готово свих постојећих одељака, реорганизација текста, исправке уочених грешака. Нови одељци 4.5, 5.1, 5.6, 5.14 и др.
12. мар 2008. Горан Ракић <grakic@devbase.net>
Допуњен одељак 4.4, уметнути 4.6 и 4.8. Промењен наслов 5.5 из „Персирање“ у „Лице обраћања“, и дописани и остали предлози о којима се расправља. Додат део око „Please“ у 5.4, уметнут 5.12. Дописане секције 6 и 7 и одељци 9.8 и 9.13, допуњен 9.12. Промењена терминологија са „предмет“ на „датотека“.
13. феб 2008. Горан Ракић <grakic@devbase.net>
Уважене неке примедбе Часлава Илића <caslav.ilic@gmx.net> и Филипа Милетића <filmil@gmail.com>. Допуњен одељак и исправљени 5.2 и 5.10. Уметнут 5.8 и 9.9. Друге ситније исправке.
11. феб 2008. Горан Ракић <grakic@devbase.net>
Исправке и допуне, размештање делова текста
3. феб 2008. Александар Урошевић <urke.kg@gmail.com>
Почетни документ

**GNU Free Documentation
License Version 1.2, November 2002**

Copyright (C) 2000,2001,2002 Free Software Foundation, Inc. 51 Franklin St, Fifth Floor, Boston, MA 02110-1301 USA Everyone is permitted to copy and distribute verbatim copies of this license document, but changing it is not allowed.

0. PREAMBLE

The purpose of this License is to make a manual, textbook, or other functional and useful document "free" in the sense of freedom: to assure everyone the effective freedom to copy and redistribute it, with or without modifying it, either commercially or noncommercially. Secondly, this License preserves for the author and publisher a way to get credit for their work, while not being considered responsible for modifications made by others.

This License is a kind of "copyleft", which means that derivative works of the document must themselves be free in the same sense. It complements the GNU General Public License, which is a copyleft license designed for free software.

We have designed this License in order to use it for manuals for free software, because free software needs free documentation: a free program should come with manuals providing the same freedoms that the software does. But this License is not limited to software manuals; it can be used for any textual work, regardless of subject matter or whether it is published as a printed book. We recommend this License principally for works whose purpose is instruction or reference.

1. APPLICABILITY AND DEFINITIONS

This License applies to any manual or other work, in any medium, that contains a notice placed by the copyright holder saying it can be distributed under the terms of this License. Such a notice grants a world-wide, royalty-free license, unlimited in duration, to use that work under the conditions stated herein. The "Document", below, refers to any such manual or work. Any member of the public is a licensee, and is addressed as "you". You accept the license if you copy, modify or distribute the work in a way requiring permission under copyright law.

A "Modified Version" of the Document means any work containing the Document or a portion of it, either copied verbatim, or with modifications and/or translated into another language.

A "Secondary Section" is a named appendix or a front-matter section of the Document that deals exclusively with the relationship of the publishers or authors of the Document to the Document's overall subject (or to related matters) and contains nothing that could fall directly within that overall subject. (Thus, if the Document is in part a textbook of mathematics, a Secondary Section may not explain any mathematics.) The relationship could be a matter of historical connection with the subject or with related matters, or of legal, commercial, philosophical, ethical or political position regarding them.

The "Invariant Sections" are certain Secondary Sections whose titles are designated, as being those of Invariant Sections, in the notice that says that the Document is released under this License. If a section does not fit the above definition of Secondary then it is not allowed to be designated as Invariant. The Document may contain zero Invariant Sections. If the Document does not identify any Invariant Sections then there are none.

The "Cover Texts" are certain short passages of text that are listed, as Front-Cover Texts or Back-Cover Texts, in the notice that says that the Document is released under this License. A Front-Cover Text may be at most 5 words, and a Back-Cover Text may be at most 25 words.

A "Transparent" copy of the Document means a machine-readable copy, represented in a format whose specification is available to the general public, that is suitable for revising the document straightforwardly with generic text editors or (for images composed of pixels) generic paint programs or (for drawings) some widely available drawing editor, and that is suitable for input to text formatters or for automatic translation to a variety of formats suitable for input to text formatters. A copy made in an otherwise Transparent file format whose markup, or absence of markup, has been arranged to thwart or discourage subsequent modification by readers is not Transparent. An image format is not Transparent if used for any substantial amount of text. A copy that is not "Transparent" is called "Opaque".

Examples of suitable formats for Transparent copies include plain ASCII without markup, Texinfo input format, LaTeX input format, SGML or XML using a publicly available DTD, and standard-conforming simple HTML, PostScript or PDF designed for human modification. Examples of transparent image formats include

PNG, XCF and JPG. Opaque formats include proprietary formats that can be read and edited only by proprietary word processors, SGML or XML for which the DTD and/or processing tools are not generally available, and the machine-generated HTML, PostScript or PDF produced by some word processors for output purposes only.

The "Title Page" means, for a printed book, the title page itself, plus such following pages as are needed to hold, legibly, the material this License requires to appear in the title page. For works in formats which do not have any title page as such, "Title Page" means the text near the most prominent appearance of the work's title, preceding the beginning of the body of the text.

A section "Entitled XYZ" means a named subunit of the Document whose title either is precisely XYZ or contains XYZ in parentheses following text that translates XYZ in another language. (Here XYZ stands for a specific section name mentioned below, such as "Acknowledgements", "Dedications", "Endorsements", or "History".) To "Preserve the Title" of such a section when you modify the Document means that it remains a section "Entitled XYZ" according to this definition.

The Document may include Warranty Disclaimers next to the notice which states that this License applies to the Document. These Warranty Disclaimers are considered to be included by reference in this License, but only as regards disclaiming warranties: any other implication that these Warranty Disclaimers may have is void and has no effect on the meaning of this License.

2. VERBATIM COPYING

You may copy and distribute the Document in any medium, either commercially or noncommercially, provided that this License, the copyright notices, and the license notice saying this License applies to the Document are reproduced in all copies, and that you add no other conditions whatsoever to those of this License. You may not use technical measures to obstruct or control the reading or further copying of the copies you make or distribute. However, you may accept compensation in exchange for copies. If you distribute a large enough number of copies you must also follow the conditions in section 3.

You may also lend copies, under the same conditions stated above, and you may publicly display copies.

3. COPYING IN QUANTITY

If you publish printed copies (or copies in media that commonly have printed covers) of the Document, numbering more than 100, and the Document's license notice requires Cover Texts, you must enclose the copies in covers that carry, clearly and legibly, all these Cover Texts: Front-Cover Texts on the front cover, and Back-Cover Texts on the back cover. Both covers must also clearly and legibly identify you as the publisher of these copies. The front cover must present the full title with all words of the title equally prominent and visible. You may add other material on the covers in addition. Copying with changes limited to the covers, as long as they preserve the title of the Document and satisfy these conditions, can be treated as verbatim copying in other respects.

If the required texts for either cover are too voluminous to fit legibly, you should put the first ones listed (as many as fit reasonably) on the actual cover, and continue the rest onto adjacent pages.

If you publish or distribute Opaque copies of the Document numbering more than 100, you must either include a machine-readable Transparent copy along with each Opaque copy, or state in or with each Opaque copy a computer-network location from which the general network-using public has access to download using public-standard network protocols a complete Transparent copy of the Document, free of added material. If you use the latter option, you must take reasonably prudent steps, when you begin distribution of Opaque copies in quantity, to ensure that this Transparent copy will remain thus accessible at the stated location until at least one year after the last time you distribute an Opaque copy (directly or through your agents or retailers) of that edition to the public.

It is requested, but not required, that you contact the authors of the Document well before redistributing any large number of copies, to give them a chance to provide you with an updated version of the Document.

4. MODIFICATIONS

You may copy and distribute a Modified Version of the Document under the conditions of sections 2 and 3 above, provided that you release the Modified Version under precisely this License, with the Modified Version filling the role of the Document, thus licensing distribution and modification of the Modified Version to whoever possesses a copy of it. In addition, you must do these things in the Modified Version:

A. Use in the Title Page (and on the covers, if any) a title distinct from that of the Document, and from those of previous versions (which should, if there were any, be listed in the History section of the Document). You may use the same title as a previous version if the original publisher of that version gives permission. B. List on the Title Page, as authors, one or more persons or entities responsible for authorship of the modifications in the Modified Version, together with at least five of the principal authors of the Document (all of its principal authors, if it has fewer than five), unless they release you from this requirement. C. State on the Title page the name of the publisher of the Modified Version, as the publisher. D. Preserve all the copyright notices of the Document. E. Add an appropriate copyright notice for your modifications adjacent to the other copyright notices. F. Include, immediately after the copyright notices, a license notice giving the public permission to use the Modified Version under the terms of this License, in the form shown in the Addendum below. G. Preserve in that license notice the full lists of Invariant Sections and required Cover Texts given in the Document's license notice. H. Include an unaltered copy of this License. I. Preserve the section Entitled "History", Preserve its Title, and add to it an item stating at least the title, year, new authors, and publisher of the Modified Version as given on the Title Page. If there is no section Entitled "History" in the Document, create one stating the title, year, authors, and publisher of the Document as given on its Title Page, then add an item describing the Modified Version as stated in the previous sentence. J. Preserve the network location, if any, given in the Document for public access to a Transparent copy of the Document, and likewise the network locations given in the Document for previous versions it was based on. These may be placed in the "History" section. You may omit a network location for a work that was published at least four years before the Document itself, or if the original publisher of the version it refers to gives permission. K. For any section Entitled "Acknowledgements" or "Dedications", Preserve the Title of the section, and preserve in the section all the substance and tone of each of the contributor acknowledgements and/or dedications given therein. L. Preserve all the Invariant Sections of the Document, unaltered in their text and in their titles. Section numbers or the equivalent are not considered part of the section titles. M. Delete any section Entitled "Endorsements". Such a section may not be included in the Modified Version. N. Do not retitle any existing section to be Entitled "Endorsements" or to conflict in title with any Invariant Section. O. Preserve any Warranty Disclaimers.

If the Modified Version includes new front-matter sections or appendices that qualify as Secondary Sections and contain no material copied from the Document, you may at your option designate some or all of these sections as invariant. To do this, add their titles to the list of Invariant Sections in the Modified Version's license notice. These titles must be distinct from any other section titles.

You may add a section Entitled "Endorsements", provided it contains nothing but endorsements of your Modified Version by various parties--for example, statements of peer review or that the text has been approved by an organization as the authoritative definition of a standard.

You may add a passage of up to five words as a Front-Cover Text, and a passage of up to 25 words as a Back-Cover Text, to the end of the list of Cover Texts in the Modified Version. Only one passage of Front-Cover Text and one of Back-Cover Text may be added by (or through arrangements made by) any one entity. If the Document already includes a cover text for the same cover, previously added by you or by arrangement made by the same entity you are acting on behalf of, you may not add another; but you may replace the old one, on explicit permission from the previous publisher that added the old one.

The author(s) and publisher(s) of the Document do not by this License give permission to use their names for publicity for or to assert or imply endorsement of any Modified Version.

5. COMBINING DOCUMENTS

You may combine the Document with other documents released under this License, under the terms defined in section 4 above for modified versions, provided that you include in the combination all of the Invariant Sections of all of the original documents, unmodified, and list them all as Invariant Sections of your combined work in its license notice, and that you preserve all their Warranty Disclaimers.

The combined work need only contain one copy of this License, and multiple identical Invariant Sections may be replaced with a single copy. If there are multiple Invariant Sections with the same name but different contents, make the title of each such section unique by adding at the end of it, in parentheses, the name of the original author or publisher of that section if known, or else a unique number. Make the same adjustment to the section titles in

the list of Invariant Sections in the license notice of the combined work.

In the combination, you must combine any sections Entitled "History" in the various original documents, forming one section Entitled "History"; likewise combine any sections Entitled "Acknowledgements", and any sections Entitled "Dedications". You must delete all sections Entitled "Endorsements".

6. COLLECTIONS OF DOCUMENTS

You may make a collection consisting of the Document and other documents released under this License, and replace the individual copies of this License in the various documents with a single copy that is included in the collection, provided that you follow the rules of this License for verbatim copying of each of the documents in all other respects.

You may extract a single document from such a collection, and distribute it individually under this License, provided you insert a copy of this License into the extracted document, and follow this License in all other respects regarding verbatim copying of that document.

7. AGGREGATION WITH INDEPENDENT WORKS

A compilation of the Document or its derivatives with other separate and independent documents or works, in or on a volume of a storage or distribution medium, is called an "aggregate" if the copyright resulting from the compilation is not used to limit the legal rights of the compilation's users beyond what the individual works permit. When the Document is included in an aggregate, this License does not apply to the other works in the aggregate which are not themselves derivative works of the Document.

If the Cover Text requirement of section 3 is applicable to these copies of the Document, then if the Document is less than one half of the entire aggregate, the Document's Cover Texts may be placed on covers that bracket the Document within the aggregate, or the electronic equivalent of covers if the Document is in electronic form. Otherwise they must appear on printed covers that bracket the whole aggregate.

8. TRANSLATION

Translation is considered a kind of modification, so you may distribute translations of the Document under the terms of section 4. Replacing Invariant Sections with translations requires special permission from their copyright holders, but you may include translations of some or all Invariant Sections in addition to the original versions of these Invariant Sections. You may include a translation of this License, and all the license notices in the Document, and any Warranty Disclaimers, provided that you also include the original English version of this License and the original versions of those notices and disclaimers. In case of a disagreement between the translation and the original version of this License or a notice or disclaimer, the original version will prevail.

If a section in the Document is Entitled "Acknowledgements", "Dedications", or "History", the requirement (section 4) to Preserve its Title (section 1) will typically require changing the actual title.

9. TERMINATION

You may not copy, modify, sublicense, or distribute the Document except as expressly provided for under this License. Any other attempt to copy, modify, sublicense or distribute the Document is void, and will automatically terminate your rights under this License. However, parties who have received copies, or rights, from you under this License will not have their licenses terminated so long as such parties remain in full compliance.

10. FUTURE REVISIONS OF THIS LICENSE

The Free Software Foundation may publish new, revised versions of the GNU Free Documentation License from time to time. Such new versions will be similar in spirit to the present version, but may differ in detail to address new problems or concerns. See <http://www.gnu.org/copyleft/>.

Each version of the License is given a distinguishing version number. If the Document specifies that a particular numbered version of this License "or any later version" applies to it, you have the option of following the terms and conditions either of that specified version or of any later version that has been published (not as a draft) by the Free Software Foundation. If the Document does not specify a version number of this License, you may choose any version ever published (not as a draft) by the Free Software Foundation.